

Otto Laitinen

Sosiaalialan opiskelijoiden kokemuksia opiskeluryhmän vaikutuksesta opiskelumotivaatioon Metropolia Ammattikorkeakoulussa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

6.5.2015

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Otto Laitinen Sosiaalialan opiskelijoiden kokemuksia opiskeluryhmän vaikutuksesta opiskelumotivaatioon Metropolia Ammattikorkeakoulussa 34 sivua + 1 liite 6.5.2015
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Koulutusohjelma	Sosiaaliala
Suuntautumisvaihtoehto	Sosionomi (AMK)
Ohjaaja	Lehtori Riikka Harju
<p>Korkeakouluopiskelu Suomessa on jatkuvassa muutoksessa. Koventunut asenneilmapiiri asettaa opiskelijoille uusia vaatimuksia opintojen suorittamisen suhteen. Taustalla on ajatus nopeammasta valmistumisesta. Samaan aikaan opiskelumotivaatio saattaa heikentyä, jolle sitä aktiivisesti tueta. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, miten opiskeluryhmä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Kohderyhmä on Metropolia Ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelman päivätoteutusten opiskelijat. Kohderyhmä valikoitui kiinnostuksesta edistää korkeakouluopiskelijoiden hyvinvointia opiskelijälähtöisesti.</p> <p>Opinnäytetyössä on käytetty laadullisen tutkimuksen menetelmiä ja aineisto on kerätty teemahaastattelun avulla. Tarkoituksena oli ryhmähaastatella isompaa joukkoa opiskelijoita, mutta järjestettyihin haastatteluihin osallistui vain yksi opiskelija. Teoreettisena viitekehysenä opinnäytetyössä on Richard Ryanin ja Edward Decin itseohjautuvuusteoria ja erityisesti teorian sisäiseen motivaatioon liittyvät elementit: autonomia, kyvykkyys ja yhteenkuuluvuus. Aineisto on analysoitu teorialähtöisesti teemoittelemalla ja tulokset on jaettu teemojen mukaisesti.</p> <p>Aineiston perusteella ei voi tehdä kuin varovaisia arvioita, koska aineistossa on luotettavuusongelma. Aineiston luotettavuuden parantamiseksi opinnäytetyöhön liitettiin muita tutkimustuloksia aiheesta, jotka kaikki tukivat teemahaastattelusta tehtyjä johtopäätöksiä. Opinnäytetyön luotettavuutta on pyritty arvioimaan mahdollisimman tarkasti.</p> <p>Tulokset viittaavat siihen, että sisäisen motivaation osa-alueista yhteisöllisyyden kokemukseen liittyy vertaistuen, avoimuuden ja aktiivisuuden kokemukset. Kyvykkyuden kokemukseen liittyy kokemukset vahvistuneista taidoista ja oikealla alalla olemisesta. Autonomian kokemukseen liittyy kokemus itsensä löytämisestä. Ulkoiseen motivaatioon liittyy ulkoiset vaatimukset, jotka voivat kohdistua suoraan opiskelijaan tai ryhmän kautta opiskelijaan. Opiskelijan kannalta on siis merkityksellistä millaisessa opiskeluryhmässä hän opiskelee. Tieto ja ymmärrys opiskelijan arjesta voivat auttaa paremman koulutuksen suunnittelussa.</p>	
Avainsanat	sosiaaliala, opiskelumotivaatio, opiskeluryhmä, itseohjautuvuusteoria, teemahaastattelu

Author(s) Title	Otto Laitinen Experiences How Study Group Impacts Learning Motivation In Metropolia University Of Applied Sciences Social Services Stu- dents
Number of Pages Date	34 pages + 1 appendice 6 May 2015
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructor	Riikka Harju, Senior Lecturer
<p>Higher education studying in Finland is in constant change. Tougher attitude atmosphere for students sets new standards in terms of performance of the studies. The underlying idea is faster graduating. At the same time, studying motivation may be reduced if it is not actively supported. Aim of this thesis is to examine how the study group influence learning motivation. The target group is Metropolia University of Applied Sciences social services full-time degree program students. The target group was selected from an interest in promoting the welfare of a student in higher education.</p> <p>Qualitative research methods have been used to produce this thesis and the data is collected through a theme interview. The idea was to interview a larger number of students, but the organized interviews were conducted with only one student. Theoretical framework of this thesis is Richard Ryan's and Edward Deci's self-determination theory and in particular the theory of intrinsic motivation related elements: autonomy, competence and relatedness. The data is analyzed in theory-oriented themes and the results are divided according to the themes.</p> <p>Only estimates can be made based on the data because it has a reliability problem. To improve reliability more material from other studies have been attached, all of which support the conclusions of the theme interview. The reliability of the thesis has been evaluated as accurately as possible.</p> <p>The results suggest that the aspect of relatedness is related to peer support, openness and activity experiences. Competence is related to experiences of strengthened skills and studying in the right program. Autonomy is related to experience of self-discovery. External motivation is related to external requirements that may apply directly to the student or through a group to the student. Therefore the study group is significant to the student. Knowledge and understanding of the student's everyday life can help with better planning of education.</p>	
Keywords	social services, learning motivation, study group, self-determination theory, theme interview

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Korkeakoulutus Suomessa - Haasteena jaksaminen	2
3	Sosiaalialan tutkinto-ohjelma	4
3.1	Metropolia Ammattikorkeakoulu	4
3.2	Sosionomi (AMK)	4
3.3	Sosiaalialan tutkinto-ohjelma	4
4	Ryhmät	6
4.1	Joukosta ryhmäksi	6
4.2	Ryhmän tunnusmerkit	6
4.2.1	Yhteinen tavoite	6
4.2.2	Ryhmäsuhteet	7
4.2.3	Ryhmädynamiikka	7
4.3	Oppimisen sosiaalinen luonne	7
4.4	Yksilö ja ryhmä	8
4.5	Opiskeluryhmät sosiaalialan tutkinto-ohjelmassa	8
5	Motivaatio	9
5.1	Motiivit ja motivaatio	9
5.2	Motivaatio ja perustarpeet	10
5.3	Sisäinen ja ulkoinen motivaatio	10
5.4	Itseohjautuvuusteoria	11
5.4.1	Teorian perusajatus	11
5.4.2	Sisäinen motivaatio - autonomia, kyvykkyys ja yhteisöllisyys	12
5.4.3	Ulkoinen motivaatio	13
6	Opinnäytetyön toteutus	15
6.1	Opinnäytetyön tutkimuskysymys ja tavoite	15
6.2	Aineiston kerääminen ryhmähaastattelulla	15
6.3	Ryhmähaastattelujen toteutus	16
6.4	Haastattelun analysointi sisällönanalyysillä	17

7	Tulokset	18
7.1	Opiskeluryhmä ja sisäinen motivaatio	18
7.1.1	Yhteisöllisyyteen liittyvät tekijät	18
7.1.2	Kyvykkyyteen liittyvät tekijät	20
7.1.3	Autonomiaan liittyvät tekijät	21
7.2	Opiskeluryhmä ja ulkoinen motivaatio	22
8	Johtopäätökset	24
8.1	Yhteisöllisyys	24
8.2	Kyvykkyys	25
8.3	Autonomia	25
8.4	Ulkoinen motivaatio	26
8.5	Yhteenveto	26
9	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	27
10	Pohdinta	30
	Lähteet	32
	Liitteet	
	Liite 1. Teemahaastattelurunko	

1 Johdanto

Korkeakoulutus on jatkuvassa muutoksessa. Opiskelijoilta vaaditaan jatkuvasti enemmän suorituksia ja nopeampaa valmistumista. Samaan aikaan moni opiskelija väsyä opintojen aikana. Kaikkien edun mukaista olisi, että opiskelijoiden jaksamisesta, motivaatiosta ja hyvinvoinnista huolehdittaisiin mahdollisimman hyvin ja kokonaisvaltaisesti.

Olen ollut koko opintojeni ajan kiinnostunut oman oppilaitokseni opiskelijoiden hyvinvoinnista ja jaksamisesta. Tästä lähtökohdasta syntyi tämän opinnäytetyön aihe. Opiskeluryhmässä vietetään paljon aikaa ja se on merkittävä oppimisympäristö, joten on opiskelun kannalta merkityksellistä millaisessa ryhmässä opiskelija opiskelee. Rajasin opinnäytetyön aiheen sosiaalialan päivätoimisiin opiskelijoihin, joiden uskoin olevan kiinnostuneita jakamaan kokemuksiaan opiskeluryhmän ja opiskelumotivaation välisestä suhteesta ja näin tarjoamaan tietoa koulutuksen kehittämistä varten.

Teoreettisena viitekehyksenä olen käyttänyt itseohjautuvuusteoriaa ja erityisesti siinä olevia sisäisen motivaation elementtejä. Opinnäytetyö on laadullinen tutkielma, jonka tarkoitus on tutkia sosiaalialan opiskelijoiden kokemuksia opiskeluryhmän vaikutuksista opiskelumotivaatioon.

Opinnäytetyön kappaleessa kaksi pohjustan aihetta kertomalla korkeakoulutuksesta tämän päivän Suomessa. Kolmannessa kappaleessa esittelen sosiaalialan tutkinto-ohjelmaa, joka on tämän opinnäytetyön tutkimuksen keskiössä. Sen jälkeen kappaleissa neljä ja viisi avaam ryhmiin ja motivaatioon liittyvää teoriaa, jotta myöhempien kappaleiden terminologia olisi ymmärrettävissä. Kappaleessa kuusi kerron opinnäytetyön toteutuksesta ja siihen liittyneistä ongelmista. Seitsemännessä kappaleessa esittelen tutkimuksen tuloksia ja kahdeksannessa kappaleessa tuloksista tehtyjä johtopäätöksiä. Lopuksi arvioin opinnäytetyön eettisyyttä ja luotettavuutta kriittisesti ja pohdin millaisia kysymyksiä opinnäytetyö herätti.

2 Korkeakoulutus Suomessa - Haasteena jaksaminen

Suomen korkeakoulujärjestelmää on luonnehdittu kattavaksi ja korkealaatuiseksi. Järjestelmän erityispiirteitä ovat muun muassa korkea osallistumisprosentti, naisten ja iäkäämpien suuri määrä korkeakouluissa sekä maksuttomuus. (OECD thematic review of tertiary education 2005: 6-7.) Korkea laatu ei ilmeisesti ole vain sananhelinää: kolme neljästä korkeakoululaisesta suhtautuu luottavaisesti tulevaisuuteensa (Opiskelijatutkimus 2014: 12).

Korkeakoulutus muuttuu myös jatkuvasti. Ammattikorkeakoulut ja yliopistot taistelevat rahoituksen kanssa ja politiikassa on vallallaan ajatus nopeammasta valmistumisesta. Yhä useammalta opiskelijalta loppuu opintotuki kesken alemmaa korkeakoulututkintoa suorittaessa. 2010-luvun aikana on rajattu kaksi kertaa opintotukien enimmäismäärää. (Holopainen 2015) Keväällä 2015 hallitus oli rajaamassa opintotukea kolmatta kertaa, nyt vuorostaan niiltä, jotka olisivat suorittaneet toisen samanarvoisen tutkinnon. Lakiesitys kuitenkin kaatui viime hetkellä. (Toivonen 2015) Työelämän koventunut asenneilmapiiri tuntuu levinneen opiskeluun.

Suomalaisessa arvokeskustelussa tuntuu olevan vallallaan eräänlainen asenne ratkaisee -ajattelu, jossa yksilön vastuu itsestään viedään äärimilleen. Tällaisessa tilanteessa hyvinvointi ja jaksaminen ovat henkilökohtaisia asioita, itsestä kiinni. Yksilö jätetään helposti oman onnensa nojaan.

Samaan aikaan osa opiskelijoista voi huonosti. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksessa (2012) todettiin, että 30 prosenttia opiskelijoista koki runsasta stressiä ja 14 prosenttia koki hukkuvansa opintoihin. Diagnosoidun masennuksen ja ahdistuneisuushäiriön osuudet olivat kaksinkertaistuneet vuodesta 2000. (Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2012)

Yleisin opiskelijoiden kokema terveyshaitta on stressi opintojen edistymisestä. (Tilastokeskus 2011) Stressi vie pahimmillaan toimintakyvyn ja tekemisen mielekkyyden. Koventuvat vaatimukset suorittamisesta ja suoriutumisesta voivat joillekin toimia kannusteena, mutta osa opiskelijoista suorastaan lamaantuu niiden edessä. Pitkään jatkunut stressi heikentää hyvinvointia ja altistaa erilaisille sairauksille. (Koskinen 2014) Mikäli haluamme tehostaa koulutusjärjestelmää, on opiskelijoiden hyvinvoinnista huolehdittava perusteellisesti.

Opiskelumotivaation ja opiskelijan jaksamisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että hän kokee opiskelunsa merkittäväksi. Ammattikorkeakouluopiskelijoilla keskeinen opintoja hidastava seikka on heikko opiskelumotivaatio tai kokemus väärällä alalla opiskelusta. (Tilastokeskus 2011) Motivaatioon vaikuttavat useat tekijät, mikä tarkoittaa sitä, että motivaation tukeminen tulee olla kokonaisvaltaista ja laaja-alaista. Vaikka opiskelija itse määrittelee, mikä hänelle on merkityksellistä, vaikuttavat ympäröivät olosuhteet häneen joka tapauksessa. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksessa (2012) kävi ilmi, että neljännes opiskelijoista inspiroitui opinnoista, mutta energisyyttä opiskelussa koki vain joka kymmenes. (Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2012) Opiskelumotivaatioon voivat siis vaikuttaa ulkoiset tekijät ja tämän huomioon ottaminen olisi tärkeää koulutusta kehittäessä.

Korkeakouluopiskelijalla on monia erilaisia yhteisöjä. Yksi näistä yhteisöistä ammattikorkeakoulussa opiskelevilla on opiskeluryhmä, joka voi olla merkityksellinen tekijä opiskelijan arjessa. Tässä opinnäytetyössä pohditaan millaisia vaikutuksia opiskelijaryhmällä voi olla ryhmänsä jäsenten motivaatioon. Korkeakouluopiskelijat lienevät parhaita oman elämänsä asiantuntijoita ja näin ollen heidän kokemuksensa ovat tärkeää rakennusmateriaalia tulevaisuuden koulutusta suunniteltaessa.

Seuraavassa kappaleessa esittelen opinnäytetyön tutkimusympäristöä eli sosiaalialan tutkinto-ohjelmaa.

3 Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

3.1 Metropolia Ammattikorkeakoulu

Metropolia Ammattikorkeakoulu (lyhennettynä Metropolia) on pääkaupunkiseudulla toimiva kansainvälinen ammattikorkeakoulu, joka tarjoaa laaja-alaista koulutusta. Metropolian koulutustarjonta kattaa kulttuurin, liiketalouden, sosiaali- ja terveysalan sekä tekniikan alan. Kokonaisuudessaan koulutusohjelmia on 67, joista 15 on englanninkielisiä. Koulutustarjonta on Suomen laajin. Vuonna 2008 toimintansa aloittaneessa ammattikorkeakoulussa opiskeli vuonna 2014 noin 16500 opiskelijaa ja se työllisti 1080 henkilöä, joista päätoimista opetushenkilöstöä oli 690. Metropolian sosiaali- ja terveysalalla opiskeli vuonna 2014 noin 4400 opiskelijaa. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2014)

3.2 Sosionomi (AMK)

Sosionomin (AMK) tutkinto on alempi korkeakoulututkinto. Nimike on ollut käytössä vuodesta 1999. (Mäkinen - Raatikainen - Rahikka - Saarnio 2011: 14, 16.) Sosionomin tutkinto mahdollistaa ohjaus- ja kasvatustyön tekemisen sosiaalialalla. Tarkoituksena on ”vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointia, voimavaroja ja toimintakykyä sekä ehkäistä syrjäytymistä.” Työtä voi tehdä yksilöiden ja yhteisöjen parissa yksityisellä ja julkisella sektorilla. Työkenttään kuuluu muun muassa varhaiskasvatus, lastensuojelu, mielenterveys- ja päihdetyö, perhetyö, nuorisotyön ohjaus- ja kasvatustehtävät, vanhustyö ja vammaistyö. (Sosiaalialan tutkinto-ohjelma n.d) Työmahdollisuudet ovat siis erittäin laajat ja tutkinto mahdollistaa työskentelyn monella eri nimikkeellä.

3.3 Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Sosiaalialan tutkinto-ohjelmasta valmistuu sosionomeja (AMK). Koulutus kestää kolme ja puoli vuotta ja on laajuudeltaan 210 opintopistettä. Vuonna 2014 ammattikorkeakoulujen nuorten yhteishaussa Metropolia Ammattikorkeakoulun sosiaalialan tutkinto-ohjelmaan haki yhteensä 1836 ihmistä, joista valittiin 51. (AMKYH 2014) Sosiaalialan tutkinto-ohjelma on siis suosittu. Sosiaalialan tutkinto-ohjelmaa kutsuttiin aiemmin sosiaalialan koulutusohjelmaksi.

Metropoliassa on kolme eri sosiaalialan tutkinto-ohjelmaa: päivätoteutus, monimuotototeutus ja englanninkielinen toteutus. Päivätoteutus on päätoimista päiväopiskelua ja edellyttää läsnäoloa ja opiskelua sekä ryhmässä että itsenäisesti. Englanninkielinen toteutus social services (degree program) on myös päivätoteutus. Monimuotototeutus mahdollistaa työnteon koulutuksen ohella ja soveltuu erityisesti niille, joilla on aiempaa työelämän kokemusta aiheesta. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2014)

Koulutus tarjoaa teoreettista osaamista, käytännön harjoittelujaksoja ja mahdollisuuden ammatilliseen keskusteluun ja kommunikaatioon muiden alan osaajien kanssa. (Mäkinen ym. 2011: 26.) Erityisesti päivätoteutuksessa opiskelu on luonteeltaan sosiaalista. Näin ollen opiskelija on opintojensa aikana tekemisissä monien alan toimijoiden kanssa. Opiskelijan opintojen kannalta on merkityksellistä, millaisessa sosiaalisessa ympäristössä ja ryhmässä hän opiskelee. Tästä syystä esittelen seuraavassa kappaleessa ryhmään liittyvää teoretietoa.

4 Ryhmät

Yksi merkittävä yhteisö sosiaalialan opiskelijoille on opiskeluryhmä, jossa lähiopetus tapahtuu. Ryhmissä vietetty aika kattaa merkittävän osan sosiaalialan opinnoista. Tässä kappaleessa käyn lyhyesti läpi ryhmiin liittyvää teoriaa ja tutkimustietoa.

4.1 Joukosta ryhmäksi

Ryhmä voidaan käsitteenä määritellä eri tavoin. Kaikki joukot eivät ole ryhmiä. Ryhmän muodostumiseen voi nähdä liittyvän kolme perusehtoa: tilakontakti, psykologinen kontakti ja sosiaalinen kontakti.

Tilakontakti on ensimmäinen perusehto. Sillä tarkoitetaan fyysisesti samassa tilassa olevien ihmisten havahtumista ja muiden tiedostamista. Tilassa olevilla henkilöillä on jokin yhteinen tarve. Tilakontakti on alku yhteenliittymiselle. Tilanne voi sisältää kiinnostusta, mutta myös varauksellisuutta ja torjuntaa, sillä oudot tilanteet synnyttävät epäluuloisuutta. Psykologinen kontakti syntyy, kun vuorovaikutus on ollut jatkuvaa ja toistuvaa, ja kun tilanteessa on luotu suhde toisiin. Tässä vaiheessa havainnointi on merkittävässä asemassa ihmisten käytöksessä. Sen avulla ihmiset tarkkailevat jatkuvasti muita ja saavat tietoa ympäristöstään. Sosiaalinen kontakti on ryhmän muodostumisen viimeinen vaihe. Siinä ryhmä tulee yhteistoimintakykyiseksi ja tulokselliseksi. Näin päästään toimimaan tavoitteellisesti yhdessä.

Ryhmän toiminnan tehokkuuden ja vapautuneisuuden kannalta merkityksellistä on ryhmän jäsenten kiinnostus sekä orientoituminen tilanteeseen ja toisiinsa. (Himberg - Jauhiainen 1998: 98–99.)

4.2 Ryhmän tunnusmerkit

4.2.1 Yhteinen tavoite

Kaikilla ryhmillä on kaksoistavoite: niillä on perustehtävä ja tunnetavoite. Perustavoite eli ryhmän asiatavoite liittyy tuloksellisuuteen. Perustehtävä on siis toiminnan tarkoitus. Ryhmän tunnetavoite liittyy kiinteyteen ja toimintakykyyn. Hyvin toimivassa ryhmässä

keskinäinen hyväksyntä heijastuu vuorovaikutukseen ja jäsenet tuntevat yhteenkuuluvuutta. Ilmapiiri ryhmässä vaikuttaa esimerkiksi siihen uskaltavatko ryhmän jäsenet ilmaista vapaasti tarpeitaan ja näkemyksiään. (Himberg - Jauhiainen 1998: 101–102.)

On olemassa ryhmiä, joiden jäsenet eivät ole selvillä ryhmän tarkoituksesta ja näin ollen eivät ole motivoituneita toimimaan ryhmässä. Esimerkiksi opiskeluryhmässä voi olla ongelmia ryhmätehtävien tekemisessä, jos ryhmän jäsenet suorittavat opintojaan ikään kuin paremman puutteessa. (Niemistö 2002: 37.)

4.2.2 Ryhmäsuhteet

Ryhmässä jäsenten välille syntyy erilaisia rooli-, normi-, valta-, kommunikaatio- ja tunnesuhteita. Vuorovaikutus muuttaa suhteita jatkuvasti. (Himberg - Jauhiainen 1998: 101.) Ryhmän jäsenet vaikuttavat siis toisiinsa. Näin ollen ryhmän jäsenet vaikuttavat hyvin kokonaisvaltaisesti muiden jäsenten oppimiseen, mutta myös ryhmän jäsenten sosiaaliseen elämään.

4.2.3 Ryhmädynamiikka

Ryhmätilanteissa on erilaisia vaikuttavia voimia ja voimasuhteita. Ryhmädynamiikassa on kyse ryhmän tilanteiden ja ihmisten välisten suhteiden jatkuvasta muutoksesta. Ryhmädynamiikka syntyy, kun ihmiset ovat samassa tilassa ja heidän välillään on vuorovaikutusta. (Himberg - Jauhiainen 1998: 113.) Ryhmä vaikuttaa jäseniinsä ja jäsenet ryhmään.

4.3 Oppimisen sosiaalinen luonne

Oppiminen tapahtuu pääosin vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Vuorovaikutuksessa ihmiset sananmukaisesti vaikuttavat toisiinsa. (Niemistö 2002: 18.) Ammatin oppiminen ja ammatillinen kasvu liittyvät merkittävästi yksilön ja hänen ympäristön vuorovaikutussuhteeseen. Oppiminen on siis sosiaalinen tapahtuma. (Ruohotie 1998: 7, 10.) Motivaatio oppimiseen vaihtelee tilanteen mukaan. Tästä syystä on yksilön opiskelun kannalta merkityksellistä, millaisessa ryhmässä oppiminen tapahtuu.

4.4 Yksilö ja ryhmä

Ryhmä syntyy yksilöistä. Yksilön toiminta, ryhmän toiminta ja ympäristö ovat riippuvaisia toisistaan. Yksilöt eivät ole vain objekteja ryhmässä, vaan vaikuttavat ryhmään omalla toiminnallaan. Ryhmäkokemukset, joissa yksilö kokee olevansa osallinen, ovat hyödyksi hänelle. (Eskola - Jauhiainen 1993:15, 19.)

Yksilölle ryhmä on paitsi tapahtumapaikka, myös reflektion väline eli tapa lisätä itsetuntemusta. Reflektio edellyttää sosiaalista kanssakäymistä. (Eskola - Jauhiainen 1993: 16.) Reflektion yksi määritelmä on omien kokemusten tutkiminen. Tavoitteena reflektiossa on itsetiedostus. (Ojanen 2009: 71.) Reflektiolla on merkittävä osuus sosiaalialan tutkinto-ohjelmassa ja ammatillisessa kasvussa. (Sosiaalialan tutkinto-ohjelma n.d)

Ryhmä voi auttaa yksilöä vahvistamaan itsetuntemustaan. Yksilöön voi ryhmässä kohdistua myös manipulointia, joka kuitenkin voidaan ehkäistä työtavalla, jossa tilanteissa esiin tulleet asiat ja tunteet kohdataan suoraan ja edetään demokraattisesti. (Eskola - Jauhiainen 1993: 15–16.)

4.5 Opiskeluryhmät sosiaalialan tutkinto-ohjelmassa

Opiskeluryhmät muodostetaan sosiaalialan tutkinto-ohjelmassa aloitusajankohdan mukaan. Samaan aikaan aloittavat opiskelijat muodostavat yhden tai useampia ryhmiä. Esimerkiksi keväällä 2011 aloittanut ryhmä jaettiin neljään pienryhmään, joista muodostettiin kaksi isompaa opiskeluryhmää. Näissä opiskeluryhmissä oli opintojen alussa kussakin opiskelijoita noin 25. Syksystä 2014 lähtien opiskelijoista on muodostettu yksi isompi opetusryhmä ja kaksi pienryhmää. (Harju 2015)

5 Motivaatio

Opiskeluun liittyy olennaisesti halu opiskella. Opiskelu ammattikorkeakoulussa on vapaaehtoista ja näin ollen opintojen suorittamiseen liittyy erilaisia motiiveja, jotka lähtevät opiskelijasta itsestään. Näiden motiivien ymmärtäminen on tärkeää, jos haluamme ymmärtää erilaisia kokemuksia opintojen mielekkyydestä. Vapaaehtoinen opiskelu liittyy olennaisesti sisäiseen motivaatioon (Ruohotie 1998: 39).

Motivaatioon liittyviä teorioita on kirjallisuudessa yli kolmekymmentä (Jaakkola - Kataja - Liukkonen 2006: 10). Siitä huolimatta motivaatiosta ei ole olemassa yhtä, kaiken kattavaa teoriaa, joka olisi yleisesti hyväksytty (Ruohotie 1998: 50). Tässä opinnäytetyössä teoreettinen viitekehys on eräs sisäisen ja ulkoisen motivaation teoria, itseohjautuvuus-teoria, opiskelumotivaatiota selitettäessä.

5.1 Motiivit ja motivaatio

Motivaatio tulee latinankielisestä, liikkumista tarkoittavasta sanasta *movere* (Peltonen - Ruohotie 1992: 16). Richard Ryan ja Edward Deci (2000) määrittelevät motivaation seuraavasti: ”To be motivated means *to be moved* to do something (Deci - Ryan 2000a: 54). Motivaatioon liittyy siis olennaisesti liike tai liikkumiseen liittyvä voima.

Motiivi on motivaation kantasana (Ruohotie 1998: 36). Motivaation voi nähdä sisäisenä kokonaistilana, johon voi liittyä useita motiiveja. Motiiveilla tarkoitetaan toiminnan psykistä syytä eli toimintaa ohjaavaa voimaa, jonka vuoksi yksilö kohdistaa energiansa saavuttaakseen tavoitteen tai päämäärän. Motiivit voivat viritä nopeasti ja ne voivat vaihtua, mutta ne voivat olla myös pitkäkestoisia. Motiivit ja tunteet kytkeytyvät myös olennaisesti toisiinsa, sillä itse toimintaan voi liittyä erilaisia tunteita tai tunne voi olla myös motiivi toimia. (Vilkko-Riihelä 1999: 446–447.)

Motiivit voivat syntyä tarpeesta. Yksi tarpeen määritelmä on sisäinen epätasapainotila, jonka korjaamiseksi ihminen ryhtyy toimimaan. (Ruohotie 1998: 51.) Motiivit ovat eriarvoisia. Niiden järjestys vaihtuu yksilöittäin ja kontekstin mukaan, mutta yleisesti voidaan sanoa, että elämän kannalta elintärkeät motiivit ovat tärkeimpiä. (Vilkko-Riihelä 1999: 447.) Motivaatio on tilannesidonnaista (Peltonen - Ruohotie 1992: 17).

5.2 Motivaatio ja perustarpeet

Ensimmäiset motivaatioon liittyvät teoriat olivat viettiteorioita. Niiden mukaan motivaatio perustuu fysiologisten tarpeiden tyydyttämiseen. Esimerkiksi Sigmund Freudin mukaan aggressio ja seksuaalisuus ovat tällaisia tarpeita. Clark Hull lisäsi että nälän, janon ja seksuaalisuuden tyydyttäminen sekä kivun välttäminen ovat ihmisen perustarpeita. (Liukkonen ym. 2006: 13.)

Freudin ja Hullin teoriat esittävät motivaation synnynnäisenä ja muuttumattomana. Osa tutkijoista oli kuitenkin eri mieltä ja he näkivät motivaation psykologisena ja opittuna. Viettiteorioita alettiin vähitellen pitää liian yksinkertaisina. (Liukkonen ym. 2006: 14.) Motivaatioteorioissa ei kuitenkaan ole luovuttu motivaation luonteesta synnynnäisenä voimana.

5.3 Sisäinen ja ulkoinen motivaatio

Motivaation käsite on laaja ja sen määrittelemineen yksiselitteisesti on vaikeaa. Motivaatio voi vaihdella tason mukaan eli kuinka paljon motivaatiota on, mutta myös suunnan mukaan eli minkä tyyppistä motivaatiota on. (Deci - Ryan 2000b: 54.)

Yksi tapa hahmottaa motivaatiota on jakaa se sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon (Deci - Ryan 2000b: 55). Jaottelu on jokseenkin keinotekoinen, sillä sisäinen ja ulkoinen motivaatio ovat enemmänkin toisiaan täydentäviä kuin erillisiä kategorioita. Jaottelu mahdollistaa kuitenkin eri motiivien tutkimisen.

Sisäisellä motivaatiolla tarkoitetaan yksilöstä itsestään lähteviä syitä toimia. Sisäisesti välittynyt toiminta on usein pitkäkestoista ja mahdollisesti tehokkaampaa kuin ulkoisesti motivoitunut. Sisäinen motivaatio on yhteydessä itsensä toteuttamisen ja kehittämisen tarpeeseen. (Ruohotie 1998: 38–39.) Sisäinen motivaatio on siis omaehtoista toimintaa, jossa toiminta tapahtuu asian itsensä motivoivana (Vilkkö-Riihelä 1999: 450). Näin ollen tekeminen itsessään tuottaa nautintoa. On osoitettu, että sisäiseen motivaatioon liittyy myönteisiä tunteita, ajatuksia ja käyttäytymismalleja (Jaakkola ym. 2006: 28). Lukuisten tutkimusten mukaan sisäinen motivaatio on yhteydessä parempaan oppimiseen, suoriutuskykyyn ja hyvinvointiin (Deci - Ryan 2000a: 233). Lisäksi sisäisellä motivaatiolla on osoitettu olevan myönteisempi vaikutus luovuuteen kuin ulkoisella motivaatiolla (Kaajas - Luoma - Nordlund - Troberg 2004: 23). Aineellisten palkkioiden sekä uhkien, valvonnan

ja aikarajojen on puolestaan havaittu heikentävän sisäistä motivaatiota (Deci - Ryan 2000a: 234).

Ulkoisen motivaatio liittyy ympäristöön. Palkkio tai kannustin tulee ulkoa sisäisen sijasta. Ulkoisen motivaatio liittyy fysiologisiin, turvallisuuteen ja yhteenkuuluvuuteen liittyviin tarpeisiin (Ruohotie 1998: 38). Ulkoisessa motivaatiossa toimintaan liittyy palkkion toive tai rangaistuksen pelko (Vilkko-Riihelä 1999: 450). Ulkoista motivaatiota voidaan myös verrata keppi- ja porkkanateoriaan, jossa toiminta tapahtuu kepin pelosta tai porkkanan houkuttelemana (Jarenko - Martela 2014: 14).

Yksi nykyaikana tunnettu sisäisen ja ulkoisen motivaation teoria on Edward Decin ja Richard Ryanin itseohjautuvuusteoria.

5.4 Itseohjautuvuusteoria

5.4.1 Teorian perusajatus

Itseohjautuvuusteoria, englanniksi self-determination theory, on Edward Decin ja Richard Ryanin kehittämä teoria ihmisen motivaatiosta. He esittävät, että ihmisellä on kolme psykologista perustarvetta: autonomia, kyvykkyys ja yhteisöllisyys. Ne ovat merkittäviä ihmisen henkisen kasvun, hyvinvoinnin ja yhtenäisyyden kannalta. (Deci - Ryan 2000a: 227.)

Teoria perustuu näkemykseen, jonka mukaan tarpeet ovat synnynnäisiä ja psykologisia. Teoriassa tarpeet ovat siis synnynnäistä psykologista ravinnetta, joka on tärkeää jatkuvan henkisen kehityksen, yhteenkuuluvuuden ja hyvinvoinnin kannalta. Itseohjautuvuusteorian oletus motivaatiosta on samanlainen kuin viettiteorioilla, mutta se näkee tarpeet psykologisina enemmän kuin fysiologisina. (Deci - Ryan 2000a: 229–230.)

Itseohjautuvuusteoria jakaa motivaation kahteen pääluokkaan: sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon.

5.4.2 Sisäinen motivaatio - autonomia, kyvykkyys ja yhteisöllisyys

Decin ja Ryanin itseohjautuvuusteoria jakaa sisäisen motivaation kolmeen osaan, jotka ovat autonomia (autonomy), kyvykkyys (competence) ja yhteisöllisyys (relatedness). Teoria olettaa, että nämä kolme tarvetta ovat ihmisen hyvinvoinnin, motivaation ja henkisen kasvun kannalta tärkeässä asemassa. (Deci - Ryan 2000a: 227.)

Autonomia eli omaehtoisuus on yksilön kokemus vapaudesta päättää omista asioistaan. Siihen liittyy valinnan- ja toiminnanvapaus, jotka mahdollistavat toiminnan sisäisen ohjaamisen. Autonominen ihminen nauttii itse tekemisestä tai kokee toimivansa haluamansa päämäärän saavuttamiseksi. Toiminta on siis lähtöisin toimijasta itsestään. Autonomia ei tarkoita kuitenkaan itsenäisyyttä; autonominen ihminen voi olla omaehtoinen, vaikka olisi osa isompaa ryhmää. Motivaation kannalta olennaista on, kokeeko henkilö tavoitteet omikseen, eikä se, mistä ne tulevat. (Jarenko - Martela 2014: 28–29.) Kokiessaan osallistuvansa omasta tahdostaan, mielenkiinto säilyy ja asiaan sitoudutaan. Autonomisuus voi näyttäytyä aloitekykynä, innovointina, luovuutena ja kokeilunhaluna. (Jaakkola - Kataja - Liukkonen 2006: 105, 112.) Kenttätutkimuksissa on havaittu autonomian tukemisen edistävän sisäistä motivaatiota, mielihyvää ja hyvinvointia (Deci - Ryan 2000a: 234).

Kyvykkyys on ihmisen kokemus omasta osaamisesta ja aikaansaamisesta. Kokemus omasta kyvykkyydestä on siis eräänlainen odotusarvo omalle onnistumiselle. Tutkimusten mukaan koettu kyvykkyys on yhteydessä hyvään lopputulokseen ja tuottavuuteen. Sopivan haastava tehtävä edistää motivaatiota. Kyvykkyys on yhdistetty myös flow-tilaan, joka on Mihaly Csikszentmihalyin teoria optimaalisesta tilasta, jossa ihminen on täysin uppoutunut tekemiseensä ja siksi erittäin tuottavassa tilassa. Olennaista on, että ihmisen osaaminen ja tehtävän haastetaso kohtaavat mahdollisimman hyvin. (Jarenko - Martela 2014: 29–30.) Haasteellisuuden puute työtehtävissä on havaittu johtavan vähäisempään panostukseen (Jaakkola ym. 2006: 123–124).

Sisäisen motivaation kolmas elementti on yhteisöllisyys. Ihmiset ovat laumaeläimiä, jotka haluavat tulla kohdatuiksi. Motivaatiomme on yhteydessä ympäröiviin ihmisiin ja maailmaan. Yhteisöllä on vaikutus jäsentensä hyvinvointiin: kannustavassa ja myönteisessä ilmapiirissä ihminen on parhaimmillaan. Toisaalta esimerkiksi työyhteisön sisäiset konfliktit voivat tuhota innostuksen kokonaan. Ihmiselle on ylipäänsä tärkeää voida kokea tekevänsä hyvää toisille. Yksi tärkeä motiivi on halu nähdä, että toiminnalla on suotuinen

vaikutus ympäröiviin ihmisiin. (Jarenko - Martela 2014: 30–31.) Sosiaalinen ympäristö synnyttää ja ylläpitää motivaatiota tai heikentää sitä. Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tunteen puute johtaa sisäisen motivaation heikentymiseen (Jaakkola ym. 2006: 140–141). Tutkimuksissa on havaittu esimerkiksi opiskelijoiden sisäisen motivaation olevan suurempi, kun he kokevat opettajansa lämpimiksi ja välittäviksi. Deci ja Ryan (2000) kuitenkin huomauttavat, että yhteisöllisyys voi olla joissain tilanteissa vähemmän merkityksellinen sisäisen motivaation kannalta kuin autonomia ja kyvykkyys. (Deci - Ryan 2000a: 235.)

5.4.3 Ulkoinen motivaatio

Itseohjautuvuusteorian mukaan ulkoinen motivaatio voidaan jakaa eri osiin. Osien välillä on eroa siinä, kuinka aktiivista motivaatiota ne edustavat. (Deci - Ryan 2000b: 55.) Osien erot perustuvat siihen, miten henkilö säätelee omaa toimintaansa. Ulkoinen motivaatio jaetaan teoriassa ulkoisesti säädeltyyn, sisäistettyyn, identifioituun ja integroituun sääteelyyn. (Deci - Ryan 2000a: 237.)

Ulkoisesti säädelty (externally regulated) ulkoinen motivaatio on vähiten autonomista. Se liittyy yleensä toimintaan, jossa toteutetaan ulkopuolisia vaatimuksia. Ulkoisesti säädelty käytös koetaan usein kontrolloivaksi tai vieraannuttavaksi. (Deci - Ryan 2000b: 61.)

Sisäistetty (introjected) ulkoinen motivaatio on sekin vielä heikosti autonomista. Sitä esiintyy yleensä silloin kun ihminen toimii välttääkseen syyllisyyttä tai ahdistusta tai säilyttääkseen ylpeytensä. (Deci - Ryan 2000b: 62.)

Identifioitunut (identified) ulkoinen motivaatio tarkoittaa tilaa, jossa ihminen kokee käytöksen olevan henkilökohtaisesti tärkeää ja on hyväksynyt ulkoisen säätelyn osaksi itseään. Deci ja Ryan (2000) käyttävät esimerkkiä pojasta, joka opettelee oikeinkirjoitusta, koska ymmärtää sen merkityksen kirjoitustaidolleen, joka edesauttaa häntä saavuttamaan elämän tavoitteen. (Deci - Ryan 2000b: 62.)

Kaikkein autonomisin ulkoisen motivaation muoto on integroituun sääteley (integrated regulation). Sitä ilmenee, kun identifioituneesta säätelystä tulee yhtä henkilön itsensä kanssa. Kyseessä on kuitenkin ulkoisen motivaation osa, sillä toiminta on välinearvo, vaikkakin vapaaehtoista ja arvokasta henkilölle itselleen. (Deci - Ryan 2000b: 62.)

Tässä opinnäytetyössä esitän ulkoisen motivaation kuitenkin yhtenä kategoriana. Tämä johtuu keskittymisestä sisäiseen motivaatioon ja pyrkimyksestä selkeään raportoimiseen.

6 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyö on toteutettu noudattaen laadullisen tutkimuksen menetelmiä ja periaatteita. Laadulliset menetelmät sopivat opinnäytetyön menetelmiksi, sillä opinnäytetyössä ollaan kiinnostuneita kokemusperäisistä asioista.

6.1 Opinnäytetyön tutkimuskysymys ja tavoite

Opinnäytetyön tutkimuskysymys on: miten opiskeluryhmä on vaikuttanut opiskelumotiivaatioon sosiaalialan opiskelijoilla Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Tavoitteena on edistää Metropolia Ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijoiden hyvinvointia tuomalla heidän kokemuksensa tutkittavasta asiasta esille. Ajatuksena on, että kuulluksi tuleminen ja opiskelijoiden osallistaminen edistävät heidän hyvinvointiaan. Tutkimuksen tavoitteena on myös antaa työkaluja tutkinto-ohjelman kehittämiseen. Tutkimuksen tuottama aineisto voi olla hyödyksi suunniteltaessa ja kehitettäessä koulutusta jatkossa.

6.2 Aineiston kerääminen ryhmähaastattelulla

Opinnäytetyön kohderyhmänä on Metropolia Ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijat. Rajasin kohderyhmän päivätoimisiin opiskelijoihin, joiden opinnot ovat vielä kesken. Tein rajauksen kahdesta syystä. Ensinnäkin päivätoimiset opiskelijat näkevät toisiaan lähes päivittäin ja heidän opetuksensa perustuu pitkälti lähiopetukseen ryhmässä. Näin ollen myös ryhmän vaikutus jäseniinsä kasvaa verrattuna ryhmiin, joissa opiskelijat eivät ole niin paljon tekemisissä. Toiseksi halusin tutkimukseen opiskelijoita, joiden kokemukset ryhmästä ovat mahdollisimman ajankohtaisia. Lisäksi parhaillaan opintojaan suorittavia opiskelijoita olisi mahdollisesti helpompi rekrytoida haastateltaviksi.

Aineistonkeruumenetelmäksi valitsin ryhmämuotoisen teemahaastattelun. Tähän on monia syitä. Ensinnäkin haastattelu on yksi käytetyimpiä tiedonkeruumenetelmiä. Se on hyvin joustava menetelmä, joka mahdollistaa asioiden tarkentamisen ja suuntaamisen. Se mahdollistaa tutkimukseen osallistuvan henkilön subjektin aseman eli sen, että osallistuva henkilö on aktiivinen toimija, joka luo merkityksiä ja on aktiivinen. (Hirsjärvi - Hurme 2008: 34–35.) Valitsin ryhmämuotoisuuden siksi, että se vastaa sosiaalialan päivätoimitusten opiskelijoiden lähiopetustilannetta ja on näin ollen tuttu. Lisäksi ryhmässä on mahdollista keskustella asioista ja saada tukea toisilta (vrt. Eskola - Suoranta 2008:

94). Haastattelun teemat oli lyöty lukkoon, mutta niiden tarkkaa sisältöä ei, joten valitsin teemahaastattelun. (vrt. Hirsjärvi - Hurme 2008: 47).

Etsin haastateltavia eri keinoin kahden viikon ajan maalikuussa 2015. Levitin aiheesta haastattelukutsuja ympäri Metropolian Sofianlehdonkadun toimipistettä, jossa suurin osa päivätoteutuksien sosionomien lähiopetuksesta tapahtuu. Haastattelukutsua jaettiin myös internetissä Metropolian intraverkossa Tuubissa ja Facebookissa opiskelijajärjestö Soffa Ry:n sivuilla. Lisäksi kävin henkilökohtaisesti oppitunneilla kertomassa opinnäytetyöstäni. Järjestin haastatteluja kaksi kappaletta maaliskuussa 2015. Tavoitteenani oli saada useampi osallistuja kumpaankin haastatteluun mahdollisesti eri opiskeluryhmistä.

6.3 Ryhmähaastattelujen toteutus

Järjestin haastattelut maaliskuussa 2015 Sofianlehdonkadun toimipisteessä. Valitsin paikan sen perusteella, että potentiaaliset osallistujat olisivat jo valmiiksi paikalla, eikä heidän tarvitsisi matkustaa haastatteluun erikseen. Pyrin tekemään haastatteluun osallistumisen mahdollisimman helpoksi.

Ensimmäiseen haastatteluun ei ilmaantunut yhtäkään osallistujaa. Tämän jälkeen mainostin jälkimmäistä haastattelua erikseen. Toiseen haastatteluun osallistui yksi opiskelija. Toteutin haastattelun koulun tiloissa sijaitsevassa luokassa iltapäivällä ruokailutauon jälkeen. Valitsin ajankohdan sen perusteella, että silloin potentiaalisia osallistujia olisi eniten paikalla toimipisteellä. Toisaalta haastattelu olisi myös mahdollisen iltapäiväopetuksen kanssa samaan aikaan, mikä saattoi vähentää osallistumismäärää. En toteuttanut haastatteluja enempää aikataulusyistä johtuen. Opinnäytetyön viimeisessä kappaleessa olen esittänyt ajatuksia, jotka nähdäkseni kannattaa ottaa huomioon, mikäli aiheetta haluaa tutkia lisää.

Haastatteluun osallistunut opiskelija on alle 30-vuotias naishenkilö. Jätän hänen muut tiedot julkaisematta. Näin pyrin turvaamaan hänen anonymiteettinsä.

6.4 Haastattelun analysointi sisällönanalyysillä

Haastattelun jälkeen litteroin materiaalin eli kirjoitin nauhoitetun haastattelun mahdollisimman sanatarkasti tekstinkäsittelyohjelmalla. Litterointivaiheessa häivytin tunnistetiedot ja muutin haastateltavan nimen muotoon Henkilö 1. Tällä tavoin pyrin säilyttämään haastateltavan anonymiteetin. Luin litteroidun aineiston useaan kertaan läpi, jotta minulle muodostui aineistosta mahdollisimman tarkka kokonaiskuva. (vrt. Eskola – Suoranta 1998: 154–155.)

Analysoin aineiston sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysi on analyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Sen avulla kerätty aineisto saadaan järjestetyksi analyysia varten. (Sarajärvi - Tuomi 2009: 92, 103.) Aluksi karsin ja pelkistin aineistosta pois mielestäni kaiken aiheen kannalta epäolennaisen. Etsin aineistosta mielestäni olennaisia vastauksia ja alleviivasin ne. Pelkistin mielestäni olennaiset vastaukset tiiviimpään muotoon ja merkitsin ne muistiin. Säilytin pelkistetyt ja alkuperäiset vastaukset yhdessä, jotta asiayhteydet eivät katoaisi. (vrt. Sarajärvi – Tuomi 2009: 110–114.)

Jaoin pelkistetyt vastaukset eri teemoihin. Sen jälkeen luokittelin pelkistettyjä vastauksia teemojen sisällä. Luokittelussa aineistosta määritellään luokkia, vastauksia yhdistäviä ryhmiä (Sarajärvi - Tuomi 2009: 93). Näin aineistosta tuli loogisempi kokonaisuus, jota oli helpompi analysoida.

Kun olin pelkistänyt ja rajannut aineistoa, analysoin aineistoa teoriaohjaavan analyysin avulla. Siinä aiempi teoria voi toimia analyysin apuna, mutta analyysin ei täydy pohjautua siihen kokonaan. Tarkoituksena ei ollut testata teorian toimivuutta, vaan lähinnä käyttää teorian käsitteitä hyödyksi tutkimusongelmaa tutkiessa. (vrt. Sarajärvi - Tuomi 2009: 96–97.) Aineistosta muodostui lopulta kaksi pääteemaa: sisäiset ja ulkoiset motivaatiotekijät. Sisäiset motivaatiotekijät jaoin vielä yhteisöllisyyteen, kyvykkyyteen ja autonomisuuteen. Ulkoiset motivaatiotekijät muodostivat yhden isomman kokonaisuuden.

7 Tulokset

Haastattelussa tuli ilmi asioita, jotka liittyvät opiskeluryhmään ja opiskelumotivaatioon. Teoreettisena viitekehyksenä tässä opinnäytetyössä on sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon liittyvät elementit, jotka on johdettu itseohjautuvuusteoriasta. Tästä syystä olen luokitellut tulokset teorian mukaisesti sisäisiin ja ulkoisiin motivaatiotekijöihin. Koska haastateltavana oli vain yksi opiskelija, kaikki vastaukset ovat yhden henkilön kokemuksia aiheesta.

7.1 Opiskeluryhmä ja sisäinen motivaatio

7.1.1 Yhteisöllisyyteen liittyvät tekijät

Itseohjautuvuusteorian mukaan yhteisöllisyys on tärkeä osa sisäistä motivaatiota. Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tunteen puute johtaa teorian mukaan sisäisen motivaation heikentymiseen. (Jaakkola ym. 2006: 140–141.) Myös haastatteluun osallistunut opiskelija mainitsi yhteisöllisyyden kokemuksen useaan otteeseen. Yhteisöllisyyteen liittyen haastattelussa tuli ilmi kolme tekijää: kokemus vertaistuesta, avoimuudesta ja aktiivisuudesta.

Kokemus vertaistuesta

Haastateltava opiskelija kertoi, että yksi olennainen tekijä, joka vaikuttaa yhteisöllisyyden kokemukseen, on kokemus vertaistuesta. Kokemukseen liittyy yhdessä tekeminen ja toisten tukeminen. Haastateltava opiskelija sanoi, että muiden tuella on merkitystä esimerkiksi opiskeluissa jaksamiseen.

Aika vähän meidän luokalta on esimerkiksi pudokkaita. - - Ja moni on jopa ehkä sanonukki et se on se tekijä mikä auttaa jaksamaan. Esimerkiksi viime syksy oli aika rankka. Niinku, tota, opinnot oli suunniteltu hieman tota, haastavasti. Oli aika rankka syksy ja muutamat opiskelijat, tota, romahti siinä syksyn aikana, mutta se luokan tuki autto siinä pääsemään sen tilanteen yli tai ainaki itse koen niin.

Et auttaa se, yhteisöllisyys auttaa jotenki jaksamaan ja monet on sanonu että se on se syy että jaksaa aamulla raahautua paikalle. Näkee tuttuja iloisia kasvoja ja tota, saa halauksia ja sitä rataa.

Opiskelija kertoi, vertaistuki opiskeluryhmässä on arkipäiväinen asia, joka tulee ilmi myös luokan ulkopuolella. Toisaalta vertaistuki on läsnä myös opintoihin liittyvissä asioissa. Opiskelu ei loppunut koulupäivän loppumiseen, vaan keskustelua saatettiin jatkaa sosiaalisessa mediassa.

Kokemus aktiivisuudesta

Opiskelija kertoi myös, että oman ryhmän aktiivisuus on merkittävä tekijä yhteisöllisyyden kannalta. Koulun ulkopuolinen aktiivisuus vahvistaa yhteisöllisyyden kokemusta.

Meillä on luokan kesken tällänen Facebook-ryhmä, jossa muistetullaan aina päivämääristä kun pitää palauttaa kaikennäköisiä tehtäviä. Ja käydään... tavallaan jatketaan sitä keskustelua siellä. Ja myös, no, sitä ehkä enemmän viime vuonna tapahtu, että linkattiin kaikkia niinku aiheeseen aina liittyviä uutisia muiden nähtäviks... nähtäväks. Ja sitten viime vuonna me myös tehtiin ihan omatoimisesti tällaisia kulttuuriretkiä, et käytiin teatterissa ja... Et jotenki se yhteisöllisyys vahvistu myös sitä kautta.

Opiskelija sanoi myös, että ryhmän aktiivinen toiminta koulussa on myös yhteisöllisyyden kannalta tärkeää.

Ja jotenki semmonen niinku tavallaan toisenlainen aktiivisuus mitä muuten tässä koulussa ei oikein havaitse. Et se yhteisöllisyys myös tavallaan niinku osallistaa opiskelijoita eri tavalla tähän koulunkäyntiin ja kaikkeen oheisajanviettoon mitä tähän liittyy.

Yhteisöllisyys ei ollut opiskelijan kokemuksen mukaan siis vain lopputulos, vaan lähtökohta osallisuuteen ja aktiivisuuteen.

Kokemus avoimuudesta

Opiskelija sanoi, että hänen opiskeluryhmänsä on kannatteleva ja tukeva. Hän kertoi, että ryhmä keskustelee avoimesti myös vaikeistakin aiheista ja yrittää dialogin kautta ratkoa mahdollisia erimielisyyksiä. Lisäksi opiskelija mainitsi opiskeluryhmänsä olevan monimuotoinen, jonka ansiosta asioihin saadaan uudenlaisia näkökulmia. Opiskelija mainitsi myös, että ilman kyseistä opiskeluryhmää opinnot tuntuisivat paljon ”ohuemmilta”.

No se on varmaan jotenki lähinnä sellanen ilmapiirikysymys. Että kun on hyvä ilmapiiri, niin se auttaa.

Et jotenki se monimuutosuus tuo hyvällä tavalla erilaisia näkökulmia oppitunneilla käytäviin keskusteluihin.

Se on hyvä asia että asioista voidaan käydään sellastakin keskustelua kun tulee ikäviäkin asioita vastaan eikä niitä vaan sivuuteta ja ohiteta mitään sanomatta.

Ryhmää opiskelija luonnehti myötämieliseksi ja kannustavaksi myös niitä kohtaan, jotka eivät osallistuneet erityisen paljon esimerkiksi lähiopetuksessa käytäviin keskusteluihin.

7.1.2 Kyvykkyyteen liittyvät tekijät

Itseohjautuvuusteorian mukaan kyvykkyys on ihmisen kokemus omasta osaamisesta ja aikaansaamisesta. Kokemus omasta kyvykkyydestä on siis eräänlainen odotusarvo omalle onnistumiselle. Olennaista on, että ihmisen osaaminen ja tehtävän haastetaso kohtaavat mahdollisimman hyvin. (Jarenko - Martela 2014: 29–30.) Haastattelussa opiskelija mainitsi kahdenlaisia tekijöitä, jotka liittyvät kyvykkyyden kokemukseen.

Kokemus vahvistuneista taidoista

Opiskelija kertoi, että opintojen aikana ryhmissä työskentely ja opiskelu ovat kehittäneet monia osa-alueita hänen osaamisessaan. Ryhmän kannustavuus ja tuki ovat tekijöitä, jotka luovat kyvykkyyden tunnetta opiskelijan kokemusten mukaan. Opiskelija kertoi opiskelun sosiaalisen luonteen olevan omaa osaamista vahvistava tekijä.

Se liittyy siihen, että kuinka osaa olla vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa, se liittyy niihin argumentaatiotaitoihin, se liittyy esiintymistaitoihin, se liittyy luoviin menetelmiin niinku kaikkien tapahtumien järjestämisen kautta, se liittyy ideointiin.

Kokemus oikealla alalla olemisesta

Opiskelija kertoi ryhmän vahvistavan kokemusta oikealla alalla olemisesta. Opiskelija kertoi kokevansa opintonsa mielekkäiksi ja olevansa oikealla alalla. Opiskelun hän mainitsi olevan pääosin motivoivaa ja tärkeää.

Jotenki se kokemus siitä, että on omalla alalla. Ainaki omalla kohdalla se on se mikä on motivaatiota lisänny.

Kokemus oikealla alalla opiskelemisesta heijastuu myös kokonaiskuvaan opiskelusta. Opiskelija kertoi olevansa tyytyväinen, että oli vaihtanut yliopisto-opinnot ammattikorkeakouluopintoihin.

Ja tää on tavallaan ollut mun elämän paras ratkasu.

Tavallaan hyvä fiilis että asiat on näin ja että osaa tässä iässä arvostaa sitä että löytänyt mitä haluaa tehdä ja tuntee vielä myös pystyvyyttä siinä asiassa.

7.1.3 Autonomiaan liittyvät tekijät

Teorian mukaan autonomia eli omaehtoisuus on yksilön kokemus vapaudesta päättää omista asioistaan. Siihen liittyy valinnan- ja toiminnanvapaus, jotka mahdollistavat toiminnan sisäisen ohjaamisen. Toiminta on lähtöisin toimijasta itsestään. Motivaation kannalta olennaista on kokeeko henkilö tavoitteet omikseen, ei se, mistä ne tulevat. (Jarenko - Martela 2014: 28–29.) Haastateltu opiskelija kertoi myös saaneensa opiskeluryhmästään asioita, jotka edistävät hänen autonomian kokemustaan. Autonomiaan vaikuttavat tekijät on tässä asetettu yhden otsikon alle.

Kokemus itsensä löytämisestä

Tavallaan löytänyt itsensä täältä.

Opiskelija sanoi löytäneensä itsensä sosiaalialan opintojen aikana. Omassa opiskeluryhmässään hän kertoi olevan tilaa olla oma itsensä ja kehittyä haluamaansa suuntaan. Opiskelija sanoi vahvistuneensa ryhmän ansiosta monessa suhteessa.

Jotenkin sillä tavalla että ryhmässä tavallaan kaikille annetaan aika paljon tilaa olla semmosia juuri kuin on. Ja itsellä just jotenki tällänen omatoimisuus ja itsenäisyys on niitä tekijöitä henkilökohtaisesti mitkä mä koen että on vahvistunu tässä nytte muutaman vuoden aikana aika paljon.

Tässäkin yhteydessä opiskelija luonnehti ryhmäänsä positiivisena voimavarana sen kannustavuuden ja tuen ansiosta. Vahvistumisen lisäksi ryhmän vaikutus on ollut syvempi ja se ulottuu opiskelijan käsitykseen itsestään. Opiskelija sanoi, että vaikutukset ovat pitkäaikaisia ja vaikuttavat vielä opintojen jälkeenkin.

Ehkä se on ylipäänsä vahvistuminen, oman itsen vahvistuminen ylipäänsä. Sitä kantaa sitten mukana aina. Koen et sillä yhteisöllä on ollu paljon merkitystä siihen

kuka tänä päivänä on. Et jotenki oon onnekaassa asemassa et oon päätyne sellaseen ryhmään jossa on mahdollista ollu kehittyä haluamaansa suuntaan.

Aiemmin mainittu kokemus oikealla alalla opiskelemisesta on myös yksi tekijä, joka lisää autonomian kokemusta. Opiskelija mainitsi, että luokalla on ollut suuri merkitys hänen henkisen kasvunsa kannalta.

Kyllä mä koen, että sillä luokalla on ollut aikamoinen merkitys siinä, että oon nyt tässä pisteessä.

7.2 Opiskeluryhmä ja ulkoinen motivaatio

Ulkoinen motivaatio liittyy ympäristöön. Palkkio tai kannustin tulee ulkoa sisäisen sijasta. Ulkoisessa motivaatiossa toimintaan liittyy palkkion toive tai rangaistuksen pelko (Vilkkö-Riihelä 1999: 450). Haastattelussa tuli ilmi tekijöitä, jotka liittyvät ulkoiseen motivaatioon. Opiskelija kertoi kokevansa ulkoiset vaatimukset pääosin neutraaleina tai negatiivisina asioina opiskelumotivaation suhteen.

Ulkoiset vaatimukset ja opiskelija

Opiskelija mainitsi ulkoisista motivaatiotekijöistä arvosanat, joilla kurssit Metropolia Ammattikorkeakoulun sosiaaalialalla usein arvostellaan. Niistä keskustellaan ryhmässä toisinaan, mutta tärkeämpänä opiskelija pitää kurseilta opittuja asioita.

Kyllähän niillä on tietenkin merkitystä ja jonkin verran käydään sellasta arvostelua että mitä sä sait ja mitä sä sait - aijaa. Näin. Mutta tota jotenkin mä haluaisin uskoa että se oppiminen ja kokemus että on jäänyt kurseilta oikeesti jotain käteen on se tärkeempi asia

Toisaalta opiskelija mainitsi myös, että arvosanojen tippumisella saattaa olla negatiivinen vaikutus motivaatioon. Asia riippuu hänen mukaansa siitä, mitä tavoitteita asettaa itsellensä myöhempien opintojen suhteen.

Tietysti jos arvosanat liikaa tipahtelee tai ei pääse kurseilta läpi niin kyllähän se syö motivaatioo tietysti. Enkä mä nyt voi sanoo et kaikkien kohdalla olis sama tietenkään. Toisille arvosanat on merkityksellisempiä ja tietysti riippuu että jos on esimerkiksi tähtäimessä YAMK-opinnot niin silloinhan arvosanoilla on erilaisia merkitystä kuin et jos vaan siirtyy työelämään.

Opiskelija kertoi, että kurseista saa hyviä arvosanoja helposti. Tämä saattaa hänen mukaansa vaikuttaa opiskelumotivaatioon.

Mutta toisaalta tuntuu taas että tässä koulussa aika helpolla saa arvosanoja. Että vaatimustaso vois kenties olla kovempi.

Ulkoiset vaatimukset ja ryhmä

Ulkoiset vaatimukset saattavat vaikuttaa myös ryhmään ja sitä kautta opiskelijoihin. Haastateltu opiskelija mainitsi, että niitä opiskelijoita, jotka ”menevät sieltä missä aita on matalin” vältetään ottamasta mukaan ryhmätöihin joissakin tilanteissa.

Ja on meillä luokalla tällaisia yksittäisiä henkilöitä joilla on tapana mennä sieltä missä aita on matalin ryhmätöissä. Ja sit se tietysti, mitä pidemmällä ollaan, niin aiheuttaa sen, että häntä ei ehkä niin mielellään oteta ryhmään kun tiedetään toimintatapa.

Näin ollen ulkoiset tekijät kuten arvosanat vaikuttavat ryhmän toimintaan. Opiskelija ei kuitenkaan kokenut, että ryhmässä esiintyisi kilpailua.

Ehkä jotenki oon kokenut että arvosanat kertoo siitä että kenellä on ollu aikaa panostaa.

8 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, miten opiskeluryhmä on vaikuttanut opiskelumotivaatioon sosiaalialan opiskelijoilla Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Koska ryhmähaastatteluihin osallistui vain yksi sosiaalialan opiskelija, aineiston validiteetissa on ongelmia, eikä varsinaisten johtopäätösten tekeminen ole mahdollista. Ratkaisuna tähän pyrin tässä kappaleessa esittämään muita haastattelutuloksia tukevia tutkimustuloksia. Tämän jälkeen arvioin, ovatko tulokset yhteensopivia teorian kanssa. Aineiston luottavuutta arvioidaan tarkemmin kappaleessa yhdeksän.

8.1 Yhteisöllisyys

Tulosten mukaan yhteisöllisyyden tunteeseen liittyy kokemukset vertaistuesta, avoimuudesta ja aktiivisuudesta. Teorian mukaan yhteisöllisyys on yksi ihmisen perustarpeista ja olennainen osa sisäistä motivaatiota (Deci - Ryan 2000a: 227).

Vertaistuen ja avoimuuden merkitys opiskelijoiden opinnoille on todettu tärkeäksi. Penttinen (2011) toteaa tutkimustietojen kertovan muun muassa seuraavaa: ”Ryhmätoiminnassa olennaista on opiskelijoiden osallistuminen ja aktiivisuus, joka on edellytys sille, että tullaan osaksi ryhmää. Tämänkaltainen aktiivisen osallisuuden tukeminen näyttäisi lisäksi vahvistavan yksilön toimintakykyä, joka heijastuu myös koulutuksen ulkopuoliseen toimintaan.” (Penttinen 2011: 7.) Näin ollen siis vertaistuki ja aktiivisuus ovat yhteydessä yhteisöllisyyden kokemuksiin. Myös Peltonen ja Ruohotie (1992) ovat todenneet ryhmäkiinteyden vaikutuksen opiskelumotivaatioon (Peltonen - Ruohotie 1992: 82).

Aktiivisuus yhteisöllisyyden osana saattaa selittyä sosiaalipsykologian avulla. Yksilön toiminta, ryhmän toiminta ja ympäristö ovat riippuvaisia toisistaan. Yksilöt eivät ole vain objekteja ryhmässä, vaan vaikuttavat ryhmään omalla toiminnallaan. Ryhmäkokemukset, joissa yksilö kokee olevansa osallinen, ovat hyödyksi hänelle. (Eskola - Jauhiainen 1993: 15, 19). Näin ollen aktiivisessa ryhmässä opiskelijat saattavat saada enemmän yhteisiä kokemuksia, jotka voivat edistää yhteisöllisyyttä. Vaikutus voi olla myös päinvastainen. Henkilö, joka kokee aktiivisuuden ulkopuolelta tulevana vaatimuksena, ei välttämättä koe entistä enemmän yhteenkuuluvuutta, vaan saattaa vetäytyä ryhmästä.

Tässä opinnäytetyössä haastateltu opiskelija koki runsaan sosiaalisen kanssakäymisen yhteisöllisyyttä edistäväksi tekijäksi. Yhteisöllisyyden hän koki voimavaraksi opiskeluissa. Tämä vastaa teorian oletusta siitä, että yhteisöllisyys on yksi osa sisäistä motivaatiota. Opiskeluryhmällä saattaa siis olla myönteisiä vaikutuksia ryhmän jäsenten motivaatioon, mikäli ryhmässä ilmenee vertaistukea, avoimuutta ja aktiivisuutta.

8.2 Kyvykkyys

Haastattelutuloksien mukaan kyvykkyys vaikuttaa kokemukseen vahvistuneista taidoista ja kokemukseen oikealla alalla olemisesta. Teorian mukaan kyvykkyys on ihmisen kokemus omasta osaamisesta ja aikaansaamisesta ja näin ollen siis eräänlainen odotusarvo omalle onnistumiselle. (Jarenko - Martela 2014: 29–30.)

Haastateltu opiskelija koki oman kyvykkyytensä kasvaneen opiskeluryhmässään. Näiden tekijöiden hän kertoi vahvistavan motivaatiotaan. Monissa tutkimuksissa onkin osoitettu, että koettu kyvykkyys on yhteydessä hyvään lopputulokseen ja tuottavuuteen (Jarenko - Martela 2014: 19–20). Näin ollen on syytä olettaa, että kokemus oman osaamisen kehityksestä on yhteydessä kyvykkyys.

Opiskelija koki myös opiskelevansa oikeaa alaa ja kertoi sen vaikuttavan motivaatioon. On todettu, että Suomessa ammattikorkeakouluopiskelijoilla merkittävä opintoja hidastava seikka onkin heikko opiskelumotivaatio tai kokemus väärällä alalla opiskelusta (Tilastokeskus 2011). On loogista, että jos henkilö kokee opiskelevansa väärää alaa, heikentyy hänen sisäinen motivaationsa merkittävästi.

8.3 Autonomia

Tulosten mukaan autonomian kokemukseen liittyy itsensä löytäminen ja vahvistuminen. Teorian mukaan autonomia eli omaehtoisuus on yksilön kokemus vapaudesta päättää omista asioistaan. Siihen liittyy valinnan- ja toiminnanvapaus, jotka mahdollistavat toiminnan sisäisen ohjaamisen. (Jarenko - Martela 2014: 28–29.)

Haastattelussa tuli ilmi, että haastateltu opiskelija koki ryhmänsä voimavarana omalle kasvulleen. Opiskelijalla oli kokemus siitä, että ryhmässä saa olla oma itsensä. Tämä vastaa itseohjautuvuusteorian näkemystä siitä, että yksilö voi olla autonominen, vaikka

onkin ryhmän jäsen. Teorian mukaan henkilön sisäisen motivaation kannalta on tärkeää, kokeeko tämä tehtävän omakseen. On myös todettu, että ilmapiiri ryhmässä vaikuttaa esimerkiksi siihen uskaltavatko ryhmän jäsenet ilmaista vapaasti tarpeitaan ja näkemyksiään. (Himberg - Jauhiainen 1998: 102.) Näin ollen on loogista että ryhmässä, jossa ryhmän jäsenten subjektiivista kunnioitetaan, myös motivaatio toimia ryhmässä kasvaa.

8.4 Ulkoinen motivaatio

Tulosten mukaan ulkoiset vaatimukset saattavat tilannekohtaisesti heikentää motivaatiota. Toisaalta arvosanat saattavat olla joillekin opiskelijoille merkittävä ulkoinen motivaatiotekijä. Teorian mukaan ulkoisessa motivaatiossa toimintaan liittyy palkkion toive tai rangaistuksen pelko (Vilkko-Riihelä 1999: 450).

Lukuisten tutkimusten mukaan sisäinen motivaatio on yhteydessä parempaan oppimiseen, suorituskyykyyn ja hyvinvointiin. (Deci - Ryan 2000a: 233.) Aineellisten palkkioiden sekä uhkien, valvonnan ja aikarajojen on havaittu heikentävän sisäistä motivaatiota (Deci - Ryan 2000a: 234). Näin ollen ulkoinen motivaatio ei ole opiskelumotivaation kannalta yhtä merkittävä tekijä kuin sisäinen motivaatio.

Tuloksissa mainittu arvosanojen vaikutus ryhmätöihin on yksi esimerkki siitä, kuinka ulkoiset vaatimukset voivat vaikuttaa ryhmään käytännön tasolla. Kyseessä on esimerkki siitä, kuinka ulkoisesti motivoitunut toiminta voi olla myös haitaksi opiskeluryhmälle.

8.5 Yhteenveto

Koska aineistossa on validiteettiongelma, sen perusteella ei voi tehdä varsinaisia johtopäätöksiä. Kuitenkin voidaan huomata, että haastattelun tulokset ovat samansuuntaisia teorian kanssa. Lisäksi joitain tuloksia tukevat myös muut tutkimukset. Kuitenkaan aineiston perusteella ei voi tehdä johtopäätöksiä opiskeluryhmän vaikutuksista opiskelumotivaatioon. Aineistoa voisi kuitenkin käyttää suunniteltaessa uutta tutkimusta samasta aiheesta; opinnäytetyö voi auttaa seuraavaa aiheen tutkijaa välttämään samoja virheitä.

9 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Tätä opinnäytetyötä kirjoittaessa olen pyrkinyt ottamaan huomioon erityisen tarkasti eettisyyteen ja luotettavuuteen liittyvät kysymykset. Opinnäytetyö käsittelee Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijoita, joten hain tutkimusluvan sosiaalialan tutkintovastaavan avustuksella. Lupahakemuksessa perustelin tutkimuksen aiheen, tarpeellisuuden ja eettisyyden. Hakemus hyväksyttiin maaliskuussa 2015.

Tutkimusaiheen valinta on jo itsessään eettinen valinta (Tuomi - Sarajärvi 2009: 129). Kokemuksia opiskeluryhmän vaikutuksista opiskelumotivaatioon on aiheena nähdäkseni eettinen, sillä siihen ei liity tutkimuskohteen hyväksikäyttöä. Kokemukset voivat olla hyviä, huonoja tai kaikkea siltä väliltä. Lisäksi noudatin tutkimuksen suunnittelussa ihmisarvojen kunnioittamisen periaatteita: halusin edistää tutkittavien hyvinvointia. (vrt. Eskola - Suoranta 2008: 52, 56.) Aihe saattaa kuitenkin olla arka, koska ryhmätoimintaan liittyy muun muassa erilaisia vallankäytön mekanismeja. Suunnittelin haastattelut mahdollisimman rennoiksi tilanteiksi, joissa osallistujilla olisi mahdollisuus määrätä itse osallistumisensa aste.

Kysyin haastatteluun osallistuneelta opiskelijalta suullisen suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta. Kerroin hänelle tutkimukseen osallistumisen olevan täysin vapaaehtoista ja anonymiä. Informoin häntä tutkimuksen nauhoituksesta. Lisäksi neuvoin häntä vastaamaan vain niihin kysymyksiin mihin hän halusi vastata. Lisäksi kerroin, että haastattelun voi keskeyttää missä vaiheessa tahansa. Näin pyrin minimoimaan ahdistuksen tai muiden negatiivisten seurausten riskin. Opiskelijan anonymiteetin turvasin noudattamalla tarkasti tutkimusmateriaalin säilytykseen, käsittelyyn ja raportointiin liittyviä eettisiä ohjeita. (vrt. Kuula 2009: 106–107.)

Haastatteluaineiston laatu riippuu sen luottavuudesta (Hirsjärvi - Hurme 2008: 185). Luotettavuutta voi arvioida monella tavalla. Seuraavaksi tarkastelen aineiston luotettavuutta kolmesta näkökulmasta: merkittävyys, riittävyys ja kattavuus.

Aineiston merkittävyydellä tarkoitetaan, että aineistosta voidaan vetää johtopäätöksiä (Eskola - Suoranta 1998: 215). Tutkimuskohteena olivat Metropolia Ammattikorkeakoulun sosiaalialan päivätoimiset opiskelijat, joten on nähdäkseni perusteltua ja merkittävää, että haastatteluihin kutsuttiin juuri sosiaalialan päivätoimisia opiskelijoita. Ainoa haastatteluun osallistunut opiskelija oli sosiaalialan päivätoteutuksen opiskelija ja näin ollen

merkittävä henkilö osallistumaan tutkimukseen. Mutta koska tutkimusongelmana oli erilaisten kokemusten tutkiminen, toisin sanoen useiden henkilöiden kokemukset, ei aineisto ole kovin merkittävää.

Aineiston riittävyys on laadullisessa tutkimuksessa ongelmallinen termi (Eskola - Suoranta 1998: 216). Laadullisessa tutkimuksessa kysymys on usein syvemmästä tiedosta ja kokemusperäisistä asioista. Täten herää kysymys: riittävää mihin? Opinnäytetyön aineisto ei sinänsä ole riittävää tai kattavaa, koska vaikka haastatteluun osallistunut opiskelija on kohderyhmää, hänen kokemuksensa ovat kuitenkin vain hänen omiaan. Näin ollen aineistossa ei ole vaihtelua. Riittävyys olisi tarkoittanut usean, mahdollisesti eri opiskeluryhmän opiskelijan osallistumista tutkimukseen.

Aineiston kattavuudella tarkoitetaan sitä, että aineistosta tehtyjä tulkintoja ei ole tehty satunnaisia asioita poimien (Eskola - Suoranta 1998: 216). Pyrin turvaamaan kattavuuden niin, että tein aineiston teemoittelun ja luokittelun huolellisesti. Pyrin säilyttämään sanotut asiat tarkasti asiayhteydessä.

Opinnäytetyön aineiston arvioitavuuteen ja toistettavuuteen on myös kiinnitetty huomiota. Arvioitavuudella tarkoitetaan sitä, että lukija pystyy seuraamaan tutkijan päättelyä. Toistettavuudella tarkoitetaan taas sitä, että aineiston luokittelu ja tulkinta on tehty mahdollisimman selkeästi ja loogisesti. (Eskola - Suoranta 1998: 216.) Olen pyrkinyt mahdollisimman tarkkaan ja selkeään vaiheiden selostamiseen ja loogisuuteen sekä työkentelyssä että raportoinnissa. Tarkoituksena on ollut, että vaikka aineisto ei ole varsin luotettavaa, sen käsittely on tehty oikein.

Kuten todettu, opinnäytetyön aineisto ei ole tarpeeksi luotettavaa. Olen pyrkinyt rikastuttamaan aineistoa lisämateriaalilla kappaleessa johtopäätökset. Tällä olen pyrkinyt vahvistamaan varovaisia johtopäätöksiä, joita olen aineistosta tehnyt. Alkuperäisen tutkimusongelman kannalta tämä ei kuitenkaan lisää aineiston luotettavuutta aineiston riittävyyden osalta.

Syyt tutkimuksen epäonnistumiselle jäivät vastausta vaille. Syitä voi olla kuitenkin useita. Yksi on aikataulut: toteutin tutkimuksen liian nopealla aikataululla ja näin ollen osallistujia ei ollut enempää. Näin ollen syy olisi opinnäytetyön tekijässä. Toisaalta on myös mahdollista, että aihe ei ole kohderyhmän mielestä kiinnostava tai vaihtoehtoisesti

se on liian arka. Yhtenä syynä voi olla myös aineistonkeruumenetelmä eli ryhmähaastattelu. Toisaalta kyseisen menetelmän valinta on mielestäni perusteltua. Perustelut löytyvät kappaleesta Opinnäytetyön toteutus.

Totean aineistosta, että siitä ei voi tehdä johtopäätöksiä, enkä yritäkään tehdä niitä lukuun ottamatta varovaisia arvioita. Näin ollen opinnäytetyössä ei ole tehty olennaisia virheitä aineiston käyttämisen suhteen. Alkuperäinen tutkimuskysymys on mielestäni edelleen erittäin ajankohtainen, tärkeä, eettinen ja merkittävä.

10 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön aihe syntyi kiinnostuksesta oman oppilaitokseni opiskelijoiden hyvinvointia ja jaksamista kohtaan. Korkeakouluopinnot ovat osa monen ihmisen arkea ja merkittävä sosiaalinen ympäristö, jossa koventuvat vaatimukset voivat aiheuttaa ikäviä sivuvaikutuksia. Hyvinvointia voidaan kuitenkin tukea monelta tavalla ja siihen vaikuttavat tekijät tulisikin tiedostaa hyvin. Tämä opinnäytetyö on panokseni oman koulutusohjelmani parempaan ymmärtämiseen ja kehittämiseen.

Vaikka opinnäytetyöni kompastuskivi onkin osallistujien määrä, uskon siitä olevan mahdollisesti hyötyä aiheesta kiinnostuneille. Se on eräänlainen avaus aiheeseen. Se tarjoaa aiheen tiimoilta hyvää teoriamateriaalia uuden tutkimuksen lähtökohdiksi.

Mikäli esimerkiksi sosiaalialan opiskelija on kiinnostunut tekemään aiheesta uuden tutkimuksen, suosittelisin kiinnittämään seuraaviin seikkoihin huomiota. Ensinnäkin kannattaa varautua siihen, että osallistumismäärät tutkimukseen eivät kasva helposti. Kannattaa varata huomattavasti aikaa tutkimuksen mainostamiseen ja haastattelujen toteuttamiseen. Kannattaa olla yhteydessä opettajiin, tiedottaa heitä tutkimuksesta ja pyytää heitä jakamaan tietoa opiskelijoille. Lisäksi suosittelen käymään kertomassa aiheesta itse opiskelijoille mikäli vain mahdollista. Toiseksi suosittelen pohtimaan aineistonkeruumenetelmää. Kannattaa punnita haastattelun hyödyt ja haitat sekä harkita muitakin kuin haastatteluun perustuvia menetelmiä. Menetelmän valinta voi ratkaista mahdolliseen osallistumismäärään liittyvät ongelmat. Yksi mahdollisuus on yhdistellä erilaisia aineistoja. On syytä miettiä erityisesti, miten saa niiden äänen kuuluviin, joiden kokemukset opiskeluryhmän vaikutuksesta ovat negatiivisia.

Tämä opinnäytetyö on ollut pitkä prosessi ideatasolla. Varsinainen toteutus on ollut tiivis ja voidaan miettiä, olisiko tutkimus mahdollisesti onnistunut paremmin väljemmällä aikataululla. Prosessin aikana olen kuitenkin oppinut valtavasta alastani, korkeakoulustani ja itsestäni tulevana sosiaalialan ammattilaisena. Tein pääosin itsenäisesti töitä opinnäytetyön suhteen, mutta opinnäytetyöohjaajaltani sain tukea ja tietoa silloin, kun sitä tarvitsin. Opinnäytetyön tekeminen on ollut erinomainen reflektointiprosessi koko opintojeni suhteen. Olen kysynyt itseltäni, mitä olen oppinut ja mitä en, missä olen opiskellut ja miksi, mitä haluan tiedoillani ja taidoillani tehdä sekä pohtinut paljon omaa opiskeluaikaani Metropoliasissa. Olen löytänyt itsestäni ja koulutuksestani uusia puolia, jotka vaikuttavat toimintaani varmasti työelämässä.

Tämä opinnäytetyö on myös eräänlainen kannanotto yhteisöllisyyttä tarvitsevan ihmisen puolesta. Emme elä tyhjiössä, vaan tietomme, ajatuksemme, ylipäänsä koko maailmamme rakentuu vuorovaikutuksessa. Näin ollen myös motivaatio on riippuvainen sosiaalisesta ympäristöstä. Opiskelijan motivaatio on riippuvainen monesta asiasta, joihin hän itse ei voi välttämättä vaikuttaa. Kaikki ei ole ”asenteesta kiinni.”

Opinnäytetyön aihepiiri tulee varmasti olemaan pinnalla tulevaisuuden opiskelu- ja työelämäkeskusteluissa. Asiaa ei mielestäni voi sivuuttaa, vaan opiskelijoiden hyvinvointia tulee tukea kaikin mahdollisin keinoin. Keinojen keksimiseksi ja vaikutusmekanismien ymmärtämiseksi tarvitsemme tietoa ja ymmärrystä. Paras tieto ja ymmärrys syntyvät, kun asianomaiset pääsevät ääneen.

Lähteet

AMKYH Ammattikorkeakoulujen nuorten yhteishaku 2014. Verkkodokumentti. <<https://opintopolku.fi/wp/wp-content/uploads/2014/08/Alimmat-pisterajat-s2014-AMK.pdf>> Luettu 25.2.2015.

Deci, Edward - Ryan, Richard 2000. The "What" and "Why" of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. Psychological Inquiry. Vol 11, No. 4.

Deci, Edward - Ryan, Richard 2000. Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. Contemporary Educational Psychology 25.

Eskola, Jari – Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Eskola, Jari - Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Vastapaino.

Hagert, Kyösti 2014. Hallitus poistaa opintotukikuukausia. Verkkodokumentti. <http://yle.fi/uutiset/hallitus_poistaa_opintotukikuukausia/7172614> Luettu 4.3.2015.

Harju, Riikka 2015. Lehtori. Helsinki. Suullinen tiedonanto. 7.4.2015.

Himberg, Lea - Jauhiainen, Riitta 1998. Suhteita. Minä, me ja muut. Porvoo: WSOY.

Hirsjärvi, Sirkka - Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Holopainen, Hanna 2015. <http://yle.fi/uutiset/opintotuen_tuennukset_ovat_lisanneet_epavarmuutta_parjaamisesta/7789441>. Opintotuen tuennukset ovat lisänneet epävarmuutta pärjäämisestä. Luettu 4.3.2015.

Jaakkola, Timo - Kataja, Jukka - Liukkonen, Jarmo 2006. Taitolajina työ. Johtaminen ja sisäinen motivaatio. Helsinki: Edita.

Jarenko, Karoliina - Martela, Frank 2014. Sisäinen motivaatio. Tulevaisuuden työssä tuottavuus ja innostus kohtaavat. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 3/2014.

Kaajas, Sani - Luoma, Kirsi - Nordlund, Hanna - Troberg, Eliisa 2006. Ei ainoastaan rahasta - osaamisen kokonaispalkitseminen. Helsinki: Tammi.

Koskinen, Marja 2014. Stressi. Verkkodokumentti. <http://www.yths.fi/terveys-tieto_ja_tutkimus/terveystietopankki/112/stressi> Luettu 6.4.2015.

Kuula, Arja 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Metropolia Ammattikorkeakoulu 2014. Metropolia Ammattikorkeakoulu - Yhteisö, uudistaja ja kumppani. Verkkodokumentti. <<http://www.metropolia.fi/tietoa-metropoliasta/>> Luettu 3.4.2015

Mäkinen, Päivi - Raatikainen, Eija - Rahikka, Anne - Saarnio, Tuula 2011. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOY.

Niemistö, Raimo 2002. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Palmenia-kustannus.

OECD thematic review of tertiary education. Country Background report for Finland. Verkkodokumentti.<<http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/36039008.pdf>> Luettu 6.4.2015.

Ojanen, Sinikka 2009. Ohjauksesta oivallukseen. Ohjausteorian käsittelyä. Helsinki: Palmenia.

Opiskelijatutkimus 2014. Korkeakouluopiskelijoiden toimeentulo ja opiskelu. Verkkodokumentti.<<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/okm10.pdf?lang=fi>> Luettu 4.3.2015.

Peltonen, Matti - Ruohotie, Pekka 1992. Helsinki: Otava.

Penttinen, Leena 2011. OPINNOISTA (TYÖ)ELÄMÄÄN. Tutkimustietoa korkeakouluopiskelijoiden ohjauksen ja työelämätaitojen kehittämiseen. Ohjauksen ja työelämätaitojen kehittäminen korkea-asteella ESR-projekti 2008-2011, Jyväskylän yliopisto.

Ruohotie, Pekka 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. Helsinki: Edita.

Sarajärvi, Anneli - Tuomi, Jouni 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Sosiaalialan tutkinto-ohjelma n.d. Sosionomi (AMK): 210 op. Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto. Verkkodokumentti. <<http://opinto-opas-ops.metropolia.fi/index.php/fi/88094/fi/70322>> Luettu 4.3.2015.

Tilastokeskus 2011. Stressi haittaa korkeakouluopiskelijan opintoja. Verkkodokumentti. <http://www.stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-05-30_005.html?s=0> Luettu 4.3.2015.

Toivonen, Terhi 2015. Opintotuen rajaaminen perutaan – opiskelijat hurrasivat. Verkkodokumentti. <http://yle.fi/uutiset/opintotuen_rajaaminen_perutaan__opiskelijat_hurrasivat/7865570> Luettu 13.3.2015.

Vilkkö-Riihelä, Anneli 1999. Psyhyke. Psykologian käsikirja. Porvoo: WSOY.

YTHS 2012. Yhteenveto. Verkkodokumentti. <<http://www.yths.fi/filebank/1893-Yhteenveto.pdf>> Luettu 4.3.2015.

Teemahaastattelurunko

Taustatiedot

- Kuinka kauan olet opiskellut sosiaaliajaa?
- Mikä motivoi opiskelemaan sosiaaliajaa?

Opiskeluryhmä

- Miten kuvailisit omaa opiskeluryhmääsi?

Sisäinen motivaatio - Yhteisöllisyys

- Oletko kokenut yhteisöllisyyttä (eli yhteenkuuluvuuden tunnetta) opiskeluryhmäsi kanssa?
- Miten edellinen on vaikuttanut opiskelumotivaatioosi?

Sisäinen motivaatio - Kyvykkyys

- Onko opiskeluryhmälläsi ollut vaikutusta omaan kykyuskomuksiisi (eli kokemukseen omasta osaamisesta ja aikaansaamisesta)?
- Miten edellinen on vaikuttanut opiskelumotivaatioosi?

Sisäinen motivaatio - Omaehtoisuus

- Onko opiskeluryhmäsi vaikuttanut omaehtoisuuden kokemukseesi (eli kokemukseen siitä, että voit päättää omista asioistasi ja olla itsenäinen ryhmässä)?
- Miten edellinen on vaikuttanut opiskelumotivaatioosi?

Ulkoinen motivaatio

- Onko opiskeluryhmäsi vaikuttanut sinun ulkoiseen motivaatioosi (eli siihen, että tekisit asioita palkkion toivossa tai rangaistuksen pelossa)?
- Miten edellinen on vaikuttanut opiskelumotivaatioosi?